

L'hora de les incerteses

L'Olimpíada cultural havia de transformar, entre 1989 i 1992, el teixit cultural de Barcelona amb un ampli ventall d'actuacions. L'ajust pressupostari, exigit pel COOB, pot representar la paràlisi d'un projecte que sembla haver perdut l'ambició d'esdevenir una fita històrica.

El 10 de febrer de 1992 l'Olimpíada Cultural Societat Anònima es dissoldrà legalment. Abans, sobre el paper i la teoria, la tasca d'aquest organisme haurà servit per a aconseguir "la màxima participació de ciutadans i agents culturals, entitats i institucions en la dinàmica creativa que ha generat la convocatòria olímpica". També per a aportar "una millora en l'oferta regular de béns i serveis culturals" o, fins i tot, per a "confirmar la vocació innovadora de Barcelona".

EL PRESSUPOST

El 22 de gener de 1991 Josep Miquel Abad anorreava l'esperit d'aquest projecte sense gaires embuts: o l'Olimpíada Cultural es buscava els patrocinadors per pagar-se les seves actuacions o el COOB els obligaria a revisar a fons el programa "per adaptar-lo als diners que tenim". El pressupost de l'OCSA -3.587 milions- ha rebut del COOB 2.500 milions, sortits de la partida d'imprevistos que aquest organisme té assegurada gràcies als patrocinadors dels Jocs Olímpics.

El 24 de gener, el conseller delegat de l'OCSA, Pep Subirós, va ser el centre d'una roda de premsa on la figura del mestre Rostropovítx era el menys important de l'escena. Aparentment tranquil, desmentia els rumors sobre la mort prematura de l'OCSA: "El pressupost té una part provinent del COOB, valorada en uns 3.500 milions de pessetes i una gene-

ració de recursos propis de 1.600 milions. Nosaltres complim amb la generació de recursos, ja que en els dos primers anys hem aconseguit uns 600 milions. Ara, hi ha la voluntat per part del COOB que la seva aportació es redueixi aconseguint alguns grans patrocinadors. Aquí ens trobem ara". Però, com argumentava el mateix Subirós, en el tema de la patrocinació, els patrocinadors, "hi ha consideracions essencials a fer".

EL MONOPOLI

I Mingus Formentor, responsable del *Festival de Tardor*, dependent de l'OCSA, no se les estalvia: "El COOB vol segrestar tots els diners que provenen de l'extensa i famosa llista de patrocinadors de l'operació olímpica, però l'existència d'aquests patrocinadors impossibilita la connexió amb altres de nous i això condueix l'OCSA a la ruïna". Aquest crític musical, provinent del món de la ràdio, va assumir la gestió d'una de les fites essencials de l'Olimpíada Cultural: el *Festival de Tardor*, un vast intent de coordinar en temporada baixa una oferta, "articulada i potenciada", d'arts escèniques que inclogués música, teatre i dansa. Coneix, doncs, les vicissituds d'una empresa de la qual no se sent responsable sinó *assessor*, i procura anar al gra: "El problema pressupostari ha existit des de l'inici i el bloqueig integral en la consecució de patrocinadors també és un mal endèmic de l'empresa".

Totes les fonts coincidei-

La cultura no acaba d'entrar en el món de l'olimpisme.

xen en un punt. Aquest és un peix que es mossega la cua. Quan una empresa patrocina uns jocs, s'associa amb tota la imatge olímpica. La desvinculació orgànica entre el COOB i l'OCSA que, en principi, havia de comportar una millora en les qüestions tècniques i financeres no ha estat, al parer de la cúpula directiva del COOB, tan encertada com podia semblar. Mentre l'OCSA se separa de la "línia de comandament" del COOB i es permet una independència de criteris absoluta, continua dependent fi-

nacament dels fons del COOB, al qual ha de donar comptes a través de l'assemblea general d'aquest organisme.

La magnitud del projecte inicial i la dependència econòmica dels responsables olímpics, han convertit la teòrica sobirania de l'Olimpíada Cultural en una arma de doble tall, sobretot quan, a partir de la caiguda del dòlar, s'han reduït en més de 4.000 milions els fons del COOB i quan l'OCSA només ha pogut trobar finançaments temporals i concrets en casos

com l'exposició sobre el Modernisme.

Activitats —cal recordar-ho— no vinculades directament amb el *missatge olímpic* i que, sense entrar en contradicció amb el monopoli dels patrocinadors habituals, tan sols implicaven unes partides mínimes de poc

pes en el pressupost global.

En cercles afins al COOB es considera el missatge de Josep Miquel Abad com un intent in extremis d'obligar l'OCSA a adequar-se a una política de restriccions en la qual es doni prioritats, sobretot, el Festival Olímpic de les Arts a celebrar l'estiu de

1992, encara que això impliqui reduir la resta d'activitats previstes. Ningú culpa ningú: La manca de tradició en el patrocini cultural o l'absència d'una llei de mecenatge general ha servit a les autoritats olímpiques per acabar de justificar un retall pressupostari notori que tindrà conseqüències directes sobre les previsions de l'Olimpiada Cultural.

EL RETALL

"Treballarem a fons per mantenir el programa però, si d'aquí a un temps verifiquem la necessitat de canvis es faran però buscarem mitjans per a acomplir els objectius". A Pep Subirós, els problemes no li arriben sols. Si fa uns dies es veia obligat a "redefinir" l'exposició sobre art medieval per la tardança en el termini d'execució del Museu d'Art de Catalunya, ara es troba *pressionat* per assumir unes variacions que no han de semblar essencials: "L'exposició sobre el Futur, que era mastodòntica, la fragmentarem en iniciatives petites o mitjanes per una necessitat de contenció econòmica i per guardar-nos pel 92".

Les grans mostres sobre l'olimpisme o les avantguardes patiran "força reajusta-

ments" i la continuïtat del Festival de Tardor, malgrat estar assegurada per les institucions, pot quedar reduïda a un nivell d'actes molt inferior. Per al conseller delegat de l'OCSA, alguns encara consideren un luxe la cultura, la qual cosa "els fa pensar que és el primer que cal retallar". I el COOB no es pot permetre certs luxes. Per tant, l'estratègia de Subirós passa per forçar les administracions a cobrir un pressupost que ara funciona amb "un 95 % de recursos privats".

La crida a la corresponsabilitat institucional, a divuit mesos dels jocs, vol obligar els polítics a afrontar un dèficit que ni el COOB ni l'OCSA no es veuen capaços d'assumir. Mentrestant, els *executors* culturals viuen la perplexitat d'una situació incerta que paralitza i afebleix un projecte cultural ambiciós. Entre alguns responsables de l'Olimpiada Cultural la impressió és contundent: "S'ha perdut l'oportunitat de posar el rellotge cultural a l'hora". Altres, com Subirós, preferixen no posar-se "frenètics". El descens està servit i la cultura paga la primera factura d'una crisi cada cop menys soterrada, cada cop més flagrant.

Oriol Malló

ARXIU

Els assessors, el filòsof i el somni d'una nit d'estiu.

Hi havia Manuel Huerga, Jordi Beltran, Alex Gorina, Juli Capella, Quim Larrea, Jordi Balló... Entre 12 i 18 persones. Josep Maria Castellet n'era el president. En deien *consell assessor*. I durant el 1988, gent "d'una sensibilitat similar" es reunia per a dinar i debatre com s'hauria de concretar un projecte que prometia esdevenir el gran *caramel* intel·lectual que precisava Barcelona: L'Olimpiada Cultural. El programa-base sobre la cultura als Jocs Olímpics havia estat decisiu per a decantar la balança del COI a favor de Barcelona. Més enllà dels rutinaris festivals de les arts, hi havia una

proposta d'interrelació entre la ciutat i l'olimpisme que depassava el mateix marc del 92 per a deixar unes eines culturals sòlides.

Del consell, però, no se n'ha sabut res més. En la concreció de l'OCSA, ja no s'hi va incloure encara que dels tertulians en van sorgir alguns dels gestors de l'Olimpiada Cultural com Mingus Formentor o Pep Subirós.

Home de confiança de Maragall, Subirós —filòsof en excedència— havia estat coordinador de cultura de l'Ajuntament de Barcelona, des d'on va impulsar la idea de l'Olimpiada Cultural però, a cau-

sa de la seva oratòria antinacionalista i als seus enfrontaments amb Martínez Fraile i certs intel·lectuals afins al PSC, van haver de *retirar-lo*. D'assessor personal de l'alcalde passaria, ja en poc temps, a conseller-delegat de l'OCSA. I el nou càrrec ha implicat un risc considerable. Al COOB molts saben que si Subirós no salva el Festival Olímpic del 92, té els dies comptats. La resta d'aquell brillant projecte, "l'intercanvi cultural universal", que en deia l'alcalde, ja és part del somni d'una nit d'estiu d'uns efímers assessors que van creure el miracle d'un consens milionari i fructífer.